

'ลีดา สอนศรี' เล่าตำนาน 'ผู้นำหญิง'

เทียบ สตรีเหล็กปิ่น vs นารีไทย

8 มีนาคม 2555 ไม่ได้เป็นเพียงแค่วันสตรีสากลเท่านั้น แต่ยังเป็นวันครบรอบ 7 เดือนในการดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีของ **ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร** ที่เผชิญกับอุปสรรคในการทำงานไม่น้อย ทั้งจากความที่มีประสบการณ์ทางการเมืองน้อย รวมถึงแรงเสียดทานจากการเป็น **"สตรี"** ที่ต้องยืนอยู่เหนือ **"บุรุษ"** หากเปรียบเทียบกับผู้นำหญิงในประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ชะตากรรมของ **"ยิ่งลักษณ์"** น่าจะคล้ายคลึงกับ **คอรารอน อาคีโน** ประธานาธิบดีหญิงของฟิลิปปินส์

ด้วยภูมิหลังที่เกิดในตระกูลมั่งคั่ง มีการศึกษาดี และไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมาก่อน กระทั่งบุคคลในครอบครัวถูกการเมืองเล่นงานสำหรับ **"ยิ่งลักษณ์"** เมื่อพี่ชาย **ทักษิณ ชินวัตร** ที่ถูกกองทัพโค่นลงจากอำนาจ จนต้องลี้ภัยออกนอกประเทศ

"คอรี" ก็คือภรรยาของ **เบนิกโญ อาคีโน** ที่ถูกยิงเสียชีวิตคาสนามบิน หลังกลับจากลี้ภัยการเมืองในสหรัฐอเมริกา

ไม่รวมถึงสถานการณ์การเมืองที่มีการแบ่งฝ่ายพร้อมดีกรีความขัดแย้งที่ยังเข้มข้น

"คอรี" ชูลีเหลืองหาเสียงจนชนะการเลือกตั้ง ส่วน **"ยิ่งลักษณ์"** ชูสีแดงก่อนชนะการเลือกตั้งเช่นกัน

ลีดา สอนศรี ควบดีวีทาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญการเมืองฟิลิปปินส์ จากประสบการณ์ไปศึกษาต่อในดินแดนตากาล็อก และมีงานวิจัย งานศึกษา งานเขียนเกี่ยวประเทศหมู่เกาะแห่งนี้เป็นเวลากว่า 30 ปี ได้เปิดโอกาสให้ **"มติชน"** สอบถามเปรียบเทียบ ถึงสิ่งที่เหมือน-ต่าง ระหว่างผู้นำหญิงทั้ง 2 คน รวมไปถึงบุคคลิกที่ **"ผู้นำหญิง"** ควรจะเป็น ..ว่าจำเป็นต้องแกร่งตั้ง **"เหล็ก"** ถึงจะมีที่ยืนบนเวทีการเมือง หรือ

ถึงจะอ่อนนุ่มราว **"ปุยพุ่น"** ก็ยังสามารถอยู่ได้

- **คิดว่าคนไทยเริ่มเคยชินกับผู้นำหญิงแล้วหรือยัง**
ภาพรวมสังคมไทย การสนับสนุนให้ผู้หญิงมาเป็นผู้นำยังน้อย เราก็เลยอาจไม่ชินตรงนี้ เพราะถือเป็นครั้งแรกของไทยด้วย ต่างจากฟิลิปปินส์ที่มีผู้นำหญิงมาแล้วถึง 2 คน (อีกคนคือนางกลอเรีย อาร์โรโย อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ระหว่าง พ.ศ.2544-2553) ผู้นำระดับล่างๆ ก็มีผู้หญิงเยอะแยะ ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด นายเทศมนตรี เพราะเขาเห็นความสำคัญ
- **ทำไมสังคมไทยถึงไม่ให้ความสำคัญกับผู้หญิงเท่าผู้ชาย**
เพราะสังคมฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลตะวันตกจากการถูกสเปนและสหรัฐอเมริกาครอบงำ ต่างกับไทยที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกจากอินเดียมากกว่า เราจึงถือว่าผู้หญิงยังต่ำกว่าผู้ชาย แต่โอเค แม้การยอมรับผู้นำหญิงในไทยจะยังน้อย สิ่งสำคัญที่ต้องสร้างก็คือ 1.ต้องมีความรู้ แม้อาคีโนจะเป็นแม่บ้านก่อนเล่นการเมือง แต่มีความรู้สูง ได้เถียงกับคนได้ 2.ต้องมีวิสัยทัศน์ สมมุติว่าจะท่วม ผู้นำต้องบอกได้ว่าจะทำอะไรต่อ และ 3.ต้องมีมารمی ซึ่งบางที่มันยากเหมือนกัน ต้องสร้างอะไรบางอย่างให้คนทั้งในและนอกประเทศยอมรับ เราต้องนำ เป็นผู้หญิงก็ต้องแสดงให้เห็นว่าคณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้ ไม่ใช่ให้ ครม.มาบอกว่าอย่างนั้นอย่างนี้ เราต้องพูดด้วยตัวเองได้
- **ที่ผ่านมาคูณยิ่งลักษณ์ยังไม่ได้แสดงภาวะผู้นำเลยหรือ**
ยังไม่มีเลย ถ้าเทียบกับอาคีโนหรืออาร์โรโย หรือไปไกลกว่านั้นนางอินทิดา คานธี อดีตนายกรัฐมนตรีอินเดีย หรือนางเบนนาซีร์ บุตโต อดีตประธานาธิบดีปากีสถาน
- **เหตุที่ภาวะผู้นำคุณยิ่งลักษณ์ยังไม่โดดเด่น เป็นเพราะแม่แต่พรรค**

เพื่อไทย คนเลือดแดง หรือผู้สนับสนุนอื่นก็ยังคงคิดว่าคุณยังลักษณะเป็นตัวแทนของคุณทักษิณหรือไม่

ก็อาจจะเป็นอย่างนั้น แต่ในฐานะผู้นำประเทศ ก็ต้องแสดงภาวะผู้นำออกมา ตอนนี้นบ้านเราแตกกระจายทั้งที่ควรจะต้องเกิดกับฟิลิปปินส์หรืออินโดนีเซีย เพราะทั้ง 2 ประเทศนั้นเป็นพหุสังคม แต่ของไทยไม่ใช่ แต่เนื่องจากเป็นน้องสาวคุณทักษิณก็อาจจะลำบาก ไปประชุม ครม. ลัญจรัตน์ จ. อุดรธานี ก็มีคนเลือดแดงออกมาล้อมเต็มไปหมด ถ้าต่อไปคนเลือดเหลืองออกมาอีกก็ยิ่งแตกแยก ถ้าคุณยังลักษณะไม่แสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมา ต่อไปคนบางกลุ่มก็จะรู้สึกว่าคุณต้องรอคำสั่งอยู่เรื่อยๆ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อสังคม

● ตอนอาคิโนขึ้นมามีบทบาทก็ถูกมองว่าเป็นตัวแทนสามีมเหมือนกัน

ตอนนางอาคิโนขึ้นมามีบทบาทก็ถูกปรามาสว่าเป็นแค่แม่บ้าน แต่ท่านอยู่ในแวดวงการเมืองมานาน เพราะสามีท่านเป็นผู้ว่าฝ่ายค้านที่เก่ง และคนฟิลิปปินส์นับถือมากๆ จึงมีความรู้ที่ได้จากครอบครัวแรกๆ ที่คุณอาคิโนขึ้นมาก็ถูกวิจารณ์ว่าเป็นผู้หญิงและไม่มีความรู้ทางการเมือง ที่ชนะเลือกตั้งเพราะเป็นผู้หญิงกับมีอิทธิพลของสามี แต่ช่วงนั้นสังคมฟิลิปปินส์กำลังวิกฤต ทำให้เกิดความประนีประนอมสูง ทุกฝ่ายมาช่วยกัน ไม่ว่าจะศาลฎีกา ผู้นำรุ่นเก่า รัฐบาลและฝ่ายค้าน ที่สำคัญคุณอาคิโนมีแนวทางชัดเจนว่าจะประนีประนอม ไม่ให้เกิดรัฐประหารเพื่อนำประชาธิปไตยกลับคืนมา แต่ของไทยกลับไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

● คุณยังลักษณะก็พยายามใช้ความอ่อนหวานในฐานะผู้หญิงประนีประนอมกับกองทัพและอำนาจระบบ

ตอนที่นางอาคิโนขึ้นมาก็ประนีประนอมกับหลายฝ่าย ทั้งพวกมุสลิมภาคใต้ พวกคอมมิวนิสต์ พวกมาร์คอส (เฟอร์ดินานด์ มาร์คอส อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ พ.ศ.2508-2529) ประนีประนอมเยาะเย้ยไปหมด แต่ท่านก็มีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหาของประเทศ มีการอุดหนุนทหารในรัฐธรรมนูญ แก่กฎหมายที่เป็นประโยชน์หลายอย่าง

● ในฟิลิปปินส์มีการเหยียดเรื่องเพศ เช่น ความเป็นผู้หญิง มาโจมตีกันหรือไม่

ไม่ๆ มันไม่ถึงขนาดนี้ เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว เขาไม่เหยียดมาพูดกัน อาจจะรู้ว่าใครคบใคร แต่เขาไม่เหยียดมาพูดในที่สาธารณะ เพราะฟิลิปปินส์ก็เหมือนสหรัฐ คือมันฟรี แล้วบางกลุ่มก็ระวังตัวมาก เพราะ

ในฐานะผู้นำ มันต้องออกหน้าแทนที่จะให้ต่างคนต่างพูดอย่างกู่เงินมาใช้น้ำท่วมจะนำเงินดังกล่าวไปใช้อะไรโล่มาเลย หนึ่ง สอง สาม สี่ หรือหากมีปัญหาเฉพาะหน้าจะแก้อย่างไรแต่ที่ผ่านมายุ่งลักษณะกลับไม่เคยทำอะไรแบบนี้

เป็นคาทอลิก

● แล้วเวลาถูกโจมตีมีการยกข้ออ้างว่าผู้นำเป็นผู้หญิงมาคุ้มครองตัวเองหรือเปล่า

ไม่มีหรอกค่ะ ในฟิลิปปินส์ไม่มี เพราะเวลามีประเด็นขัดแย้ง เขาจะใช้การตีเบตกัน เช่น นโยบายต่างประเทศ การถอนฐานทัพของสหรัฐ

● ข้อหารังแกผู้หญิงไม่เคยถูกหยิบมาใช้?

มันเป็นประเด็นที่ไม่ควรจะถูกหยิบมาใช้ เขาจะตีเบตเรื่องสาระสำคัญ

● สิ่งที่คุณยังลักษณะควรจะปรับปรุงให้การทำงานดีขึ้น

1.แสดงภาวะผู้นำ มติ ครม. ท่านพูดเองได้ไหม ในฐานะผู้นำมันต้องออกหน้า แทนที่จะให้ต่างคนต่างพูด อย่างกู่เงินมาใช้น้ำท่วมจะนำเงินดังกล่าวไปใช้อะไร โล่มาเลย หนึ่ง สอง สาม สี่ หรือหากมีปัญหาเฉพาะหน้าจะแก้อย่างไร แต่ที่ผ่านมายุ่งลักษณะกลับไม่เคยทำอะไรแบบนี้

● ผู้นำไม่พูดสังคมก็เลยคว้าง?..

ผู้นำต้องพูดเอง ส่วนการปฏิบัติ ให้คนทำแทนได้ ในฟิลิปปินส์จะมีการแสดงผลงาน ที่เรียกว่าสแตต ออฟ เดอะ เนชั่น ทุกๆ 3 เดือน 6 เดือน เพื่อบอกว่าจะทำอะไรต่อไป 2.เร่งสร้างบารมี เพราะบารมีคุณยังมีลักษณะยังไม่ปรากฏ

● บารมีต้องสร้างเอง โยนจากพี่ชายมาหาน้องสาวไม่ได้?

ต้องสร้างเอง อย่างคุณทักษิณมี คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก็มี แต่คุณยังมีลักษณะยังไม่เห็น จึงต้องแสดงภาวะผู้นำให้เห็นชัดเจน กล้าพูด กล้าตัดสินใจ

● เทียบผลงานนางอาคิโนกับคุณยังมีลักษณะในระยะเวลา 6 เดือน

เทียบกันไม่ได้ นางอาคิโน 3 เดือนก็มาแล้ว ท่านแข็งของท่านเอง ถ้าเป็นผู้นำ เห็นแล้วจะต้องกลัว แปลว่าเขาต้องมีอะไรบางอย่าง เพราะที่ฟิลิปปินส์ เลือกตั้งทุกตำแหน่ง ดังนั้น คนที่ประชาชนเลือกมาจะต้องมีอะไรบางอย่าง

● ผู้นำหญิงทั่วโลกจะต้องเป็น "หญิงเหล็ก" อย่างเดียวหรือไม่

ถ้าเป็นระดับผู้นำประเทศแล้ว ยังไม่เคยเห็นแบบอื่น ทั้งในทวีปยุโรป เอเชีย และสหรัฐ คนที่จะขึ้นเป็นผู้นำอย่างคุณฮิลลารี คลินตัน ก็มีลักษณะอย่างนั้น คือมีอะไรเป็นของตัวเองติดมาด้วย อย่างน้อยต้องคิดว่าเราก็แน่เหมือนกันถึงขึ้นมาขนาดนี้ได้

● คนไทยอาจจะชอบผู้นำหญิงแบบ "ดาวพระศุกรี" มากกว่า "ทิดดาวบุษยา"

(หัวเราะ) คงไม่ถึงขนาดนั้น ท่านก็มีความรู้ แต่อาจไม่มีอิสระทางความคิด เพราะถ้ามีมันต้องกล้าพูด กล้าโต้แย้ง ชี้แจงเรื่องต่างๆ เองได้

พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์